

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Elišky Cihlářové v právní věci žalobce: **Y. S.,** zastoupeného JUDr. Zuzanou Artnerovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Vodičkova 17, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 9. 2003, č. j. OAM-4472/VL-20-12-TZ-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 13. 5. 2004, č. j. 24 Az 2053/2003-21,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 15. 9. 2003, č. j. OAM-4472/VL-20-12-TZ-2003, žalovaný zamítl žalobcovu žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce citoval řadu ustanovení správního řádu, která žalovaný v řízení porušil, zejména pak polemizoval se závěrem žalovaného v odůvodnění rozhodnutí, že žalobce pobýval v Polsku, když tento Polskem pouze během několika hodin projížděl linkovým autobusem, a dále trval na tom, že splnil zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Podle jeho názoru naopak nebyly naplněny zákonné důvody pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst.1 písm. e) zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům odkázal na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a další spisový materiál. Navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem ze dne 13. 5. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal krajský soud vady vytýkané žalobcem ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v tom, že žalobce do ČR přišel z Polska, tedy ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou třetí zemi ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu, a to jak objektivně, tak i subjektivně ve vztahu k žalobci samotnému. Žalobci nic nebránilo v podání žádosti o udělení azylu v Polsku. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce opustil zemi původu kvůli problémům s jinými soukromými osobami – představiteli mafiánských struktur, kterým odmítl pomáhat v obstarávání dokumentů. Na policii se však neobrátil, neboť se bál. Ukrajinu opustil dne 24. 5. 2003, kdy přijel autobusem přes Polsko do ČR. Po příjezdu na ukrajinsko-polské hranice prošel společně s ostatními cestujícími celní a pasovou kontrolou ukrajinských a posléze i polských orgánů. Žalovaný po provedeném řízení usoudil, že žádost žalobce o udělení azylu je zjevně nedůvodná, neboť žalobce přišel ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi, přičemž nebylo prokázáno, že v žalobcově případě tento stát za takovou zemi považovat nelze, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost založenou na důvodech uvedených v § 103 odst. 1 písm. b), d) s. ř. s. Konkrétně uvedl, že krajský soud nesprávně posoudil skutkový stav věci, přičemž nebyla provedena všechna šetření nutná k objasnění rozhodujících okolností. Vyhrožování smrtí ze strany mafie soud v rozsudku neodůvodněně zlehčil, jedná se o osoby spojené s organizovaným zločinem. Zcela byla opomenuta skutečnost, že ukrajinské orgány odmítají poskytovat občanům ochranu. Bez ohledu na faktickou situaci ve sféře výkonu státní politiky a moci pak nelze žalobcovu situaci posuzovat jako soukromý konflikt. Proto se žalobce ani nepokusil obrátit na policii. Do ČR sice přicestoval z Polska, tam však nemohl zůstat, mafie tam má volný přístup. Jeden z jejích členů, který mu vyhrožoval je z Polska a má tam rodinu. Nesouhlasil též s tvrzením, že důvodem pro podání žádosti o udělení azylu byla snaha o legalizaci pobytu v ČR. Uzavřel, že se stal obětí jednání, které naplňuje podmínky § 12 zákona o azylu, resp. lze na něho vztáhnout překážku vycestování. Na Ukrajině nejsou dodržována ani základní lidská práva a jejich porušování není trestáno. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Stěžovatel zejména namítl naplnění podmínek § 12 zákona o azylu - bylo mu vyhrožováno osobami spojenými s organizovaným zločinem, přičemž ukrajinské orgány odmítají svým občanům poskytovat ochranu, proto se ani neobrátil na policii. Na Ukrajině totiž nejsou dodržována ani základní práva a jejich porušování není trestáno.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že posuzování žádosti o udělení azylu žalovaným sestává z řady procesních a materiálních hledisek, obsažených v zákoně o azylu, které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také souslednosti. Jestliže tedy v daném případě byla žádost o azyl stěžovatele zamítnuta z důvodu, že přichází z třetí bezpečné země [§ 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu], není možno žalovanému a následně i soudu vytýkat, že se podrobně nezabývali případnou existencí důvodů pro udělení azylu podle § 12 tohoto zákona, neboť by to bylo nadbytečné. Řečeno jinými slovy: i když by žalovaný shledal,

že stěžovatel byl v zemi původu skutečně pronásledován z politických důvodů či z důvodů jeho sociálních charakteristik, nezakládalo by to jeho právo na udělení azylu, jestliže by přišel do ČR z bezpečné třetí země. Přitom Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalovaný i krajský soud se dostatečně podrobně a přesvědčivě vypořádali s tím, že Polsko je bezpečnou třetí zemí, respektující základní práva a svobody a demokratické principy právního státu. Tvrzení stěžovatele, učiněné v průběhu správního řízení, že v Polsku nepožádal o azyl, protože o této možnosti nevěděl a měl vyřízeno vízum do ČR, kde měl známé, se v tomto světle jeví irelevantním.

Podstata a smysl celého azylového řízení jsou do značné míry založeny na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod), má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovouto zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Azylové zákonodárství České republiky je totiž třeba vidět i v kontextu tendence právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích, které rovněž vnímají právo na azyl jako právo na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.

V této bezpečné zemi pak cizinec musí mít reálnou možnost požádat o udělení azylu. V daném případě bylo ze správního spisu zjištěno (a stěžovatel tato zjištění nezpochybňuje), že stěžovatel do České republiky přicestoval dne 24. 5. 2003 autobusem, jedoucím z Ukrajiny do ČR přes Polsko. Na území Polska měl možnost svobodně se pohybovat (nejednalo se o případ, kdy by byl ve svém volném pohybu omezen, což je většinou v souvislosti s nelegálním přechodem hranic) a vejít do kontaktu s polskými státními orgány, což vyplývá i ze stěžovatelových tvrzení v rámci pohovoru dle § 23 zákona o azylu. Při hraniční kontrole museli všichni cestující vystoupit z autobusu a byly jim zkontrolovány doklady a zavazadla. Je tedy zřejmé, že stěžovatel měl reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 zákona o azylu, a proto žalovaný ani krajský soud nikterak nepochybili, když shledali žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou ve smyslu citovaných ustanovení.

Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani stěžovatelovu námitku, že nebyla provedena všechna šetření nutná k objasnění rozhodujících okolností.

V bodě, jímž stěžovatel napadl nevztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, je kasační stížnost nepřípustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.): opírá se totiž o důvod, který stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl.

Tvrzení v kasační stížnosti o tom, že stěžovatel nemohl v Polsku zůstat, protože tam má mafie volný přístup, přičemž jeden z jejích členů, který mu vyhrožoval tam má rodinu, stěžovatel uplatnil až poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu, a Nejvyšší správní soud k nim proto nepřihlížel (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud tedy shledal stěžovatelovy námitky dílem nedůvodnými, dílem nepřípustnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto

úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. července 2005

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu